

נוּוִינַי קְרָקֹוּבְסְקִיָּה Nowiny Krakowskie

גלאון 61, ינואר 2012 בטבת תשע"ב

ארגון יוצאי קראקוב בישראל
ZWIĄZEK KRAKOWIAN W IZRAELE
ASSOCIATION OF CRACOWIANS IN ISRAEL

כתובת, עריכה והבאה לדפוס : לילי הבר
ת.ד. 17209 תל אביב 69051
cracowassociaton@gmail.com
טלפון : 09-9579540, פקס : 054-4436366

בטאון ארגון יוצאי קראקוב בישראל

69 שנה להיסול גטו קראקוב

ביום ראשון, 18 במרץ 2012 יערך בקרקוב מצעד הזיכרון השנתי, ציון 69 שנה לחיסול הגטו היהודי בעיר. כמדי השנה, נctrף במקומות זה נתייחד עם זכר מקומות קורבנות, נ nich זרים פולנים ואחרים. מסתיים בשעה 00:14.

בנוסף למצעד נקיים אירועי בMSG "עתיד" זכרון השואה בהווה ובעתיד" בהשתתפות שרבם מוקרים ומרצים מישראל, פולין וגרמניה וקבוצות נוער מוגרים. תואוש יעקובוביץ. המונינים להצראף יפנו מהיכר נצא במצעד למערכת. ארוך לכיוון שרידי אנדרטת הזיכרון לנרצחים במחנה הריכוז פלשוב

12.03.06

פגיעה בעצב חשוף

לשואה אין אח ורע בההיסטוריה האנושית, מבחינת מספר הקורבנות ותעשהיה המות שהוקמה על ידי מדינה מודרנית, בעלת טכנולוגיה מתקדמת. הטרגדיה של העם היהודי באירופה היא הנוראה מכל.

לכן כל ניצול של השואה למטרות פוליטיות, כלכליות או אחריות מעורר בי עצם וסילדה.

זה בדיק מה שהרגשתי בראותי צילומים מהഫגנה 31.12.11. שבת-ה-31. מוצאי שבת-ה-31. בהם נראה חרדים לבושים בגדים פשוטים עם הטלאי הצהוב. פרצופיהם מופטמים ואףילו מחייכים.

האם מישו מס肯 את חייהם ???!!!

האם אין גבול לציניות, לשקר ולכזב? היتكن שבמדינת ישראל מותר לפגוע בעצב החשוף וכי רגish בונפשו של כל ישראלי, חילוני, מסורתי או חרדי?

マルץ גולדמן

哉! מג' גערט 2012
נא הקידימו את תשלום את דמי החבר, ואפשרו לנו להמשיך לפועל לשימור מורשת הקהילה

שלחו המאה על סך 150 ש"ח לארגון יוצאי קראקוב בישראלי, ת.ד. 172091 תל אביב 69051

"האקטיה הגדולה בלבוב", אוגוסט 1942

בחודש שuber, בברלין, הכריז ד"ר אפרים זורוף, מנהל מכון ויזנטיל בישראל בלז'ץ. שני האוקראינים חיים היום על מבצע "סיבוכו אחרון 2" לliquidת אהרון פושעי המלחמה הנאצים שנוטרו בחיים. במסגרת המבצע מתבקש הצייר למסור פושעים אלה מהארה"ב לגרמניה, ולהעמידם לדין, מגיעים ארצה - בסוף חדש זה - מידע שישיע לילכידתם של נאצים לשעבר. הפרש הכספי שמוצע על כל "ראש נאצי" פרופ' קורנליוס נסטלר מאוניברסיטת קלן, שהיה עורך הדין המוביל במשפטו של הוא 25 אלף יורו. דמייניק בגermania ועו"ד תומס ולטר, מי 4,000 נאצים, רובם גרמנים ואוסטרים וחלקים תושבי מזרח אירופה, שהיו במחנות ההשמדה ושימשו דמייניק בגermania. פרופ' נסטלר ועו"ד ולטר מבקשים בתפקיד השואה. ד"ר זורוף סבור שגם אם רק 1% מהם עדין בחיים וכשרירים לעמוד לדין מבחן רפואית, ניתן להעמיד לדין 40 איש. לדבריו המצב והאוירה בגרמניה, המשנה לא ידרשו לשאת בהוצאות כלשהן. בעקבות התקדים המשפט שנקבע עם הרשותו בגרמניה של דמייניק, במאי 2011, אפשר היה להעמיד לדין את הפושעים. בימים אלה שוקדת התביעה במינכן שבגרמניה על הכתנת כתבי אישום נגד שני שוטרי עזר אוקראינים, ג'ון קלימונו ד"ר אפרים זורוף ופרישק, אשר הובילו, ב"אקטיה הגדולה" שהיתה באוגוסט 1942, כ-40,000 יהודים

עו"ד תומס ולטר
xwaltherx@hotmail.com
ד"ר אפרים זורוף
swcjerus@netvision.net.il
טל': 050-7214156, 02-5631273

מימין: האחות אלד, אבא וילhelm, אמא ססיליה וויקטוריה

למנדו שם בין השאר גם עברית, אבל לא מספיק כנראה. מעלה מעשור מאוחר יותר, כשליטי הארץ, לא זכרתי מילה אחת מהעברית שלמדתי שם. למדתי במגמת תפירה והצחתי יפה, אך שכיר הלימוד היה גבוה, והורי התקשו לעמוד בו. שלוש מאות זלוטי היה עליהם לשלים בעבר הלימודים שלי, ומשרת הפקידה של אמא לא הסיפה כדי לכוסות הזוצאות מחיה ושכר לימוד. חשוב היה לאבא שאלמד, חשוב היה לו שארכוש השכלה ומקצוע בבית ספר טוב עם תעוזת בגרות. אחרי הכל, גם הוא וגם אמא היו אנשים משיכלים ולא התקבל על הדעת שאני אני אהיה פחות משכילה מהם...

למדתי, עברתי, נפגשתי עם חברות, ובאביב של שנת 1939 ניגשתי לבחינות שבסון קיבلتني תעודת בוגרות פולנית וסיימתי את בית הספר התיכון בהצלחה רבה... הייתה לי איז באת שש עשרה, צעירה, בעלת מקצוע, שהחיכים פרוסים לפניה. עבודה עדין לא מצאתה, אך הייתה לי מוכנות תפירה בבית ותפרתית קצר חולצות, שמולות וחצאיות לקרובים ושכנים. זאת הייתה ראשית החיים שלי כצעירה, כאשה, ואז פרצה פרטאות המלחמה.

חדשניים ארוכים לפני פרוץ המלחמה כבר התנוססו בעיתונים כתורות מדאיות לגבי ההתקהלות הדורסנית של גרמניה השכנה. בעלי הדעה דנו זה עם זה, והפרירו השערות שנותן מעל דפי העיתונים, אבל אנחנו, כמו רוב האנשים, לא התיחסנו לכך. היינו עוסקים בעניינים שלנו, בצרות הקטנות והגדלות. כנראה בת שעשרה הראש שלוי היה טרוד באף אחד דברים, והמלחמה לא הייתה אחד מהם. מילא, גם אם היינו מוכנים לקראת המלחמה, האם אפשר היה באמת להערך לכך?! אף אחד לא יכול היה לשער את שעמידה לקרים. וכך ב-1 בספטמבר 1939 פרצה המלחמה...

ויקטוריה גולדמן
מתוך: **הכח לח חיים**,
www.shaniestory.co.il

אנא, אנא, תעדו את קורות חייכם למענו ולמען הדורות הבאים. אנחנו מבקשים לדעת מה היה שם", כיצד גדלתם, למדתם ואהבתם. אנו מבקשים ללמידה כיצד שרדתם וכיצד בניתם את חייכם במולדת החדש, יחד עמו.

תודה לויקטוריה גולדמן על ששיתפה אותנו בפרקם מחייה העשירים, ותודה להוצאה "חוט השני" שסייעה לה להעלות את הדברים על הכתב ולהוציאם לאור.

הכח לח חיים

אמא, ססיליה קרול לבית פינדר, נולדה בשנת 1888 בקרקוב... תחת שלטון האוסטרו-הונגרי הורשו יהודים קז'ימייז' לצעוב בתקופה זו את הרובע היהודי והתיישב בשכונות המתחדשות של קרכוב. משפחת פינדר הייתה בין המשפחות שעזבו בתקופה זו את הרובע היהודי והתיישבה ברובע פודゴז'יה. רובע פודゴז'יה, שמשמעות שמו הייתה מתחת לגבעה, היה רובע אופנתי מעברו השני של נהר הויסלה, ואשר בו התיישבו משפחות יהודיות אמידות, תרבויות ומשכילות... כזו הייתה המשפחה של אמא. בבית הוריה שמרו שבת וחגגו את החגים היהודיים, אבל יחד עם זאת התערו בני משבחת פינדר בחברה הפולנית. לשבה הינrik הייתה חנות סיטונאית גודלה מאד למוציאי מזון, והוא ניהל עסקים עם פולנים וגרמנים. כיהה לאיש עסקים, שבא לבש חילוף מודרנית ונראה ככל הפולנים. הוא וסבתא דיברו בבית פולנית וגרמנית, וסבתא אף ידעה שפות נוספות. כשהייתי קטנה הם נהגו לדבר בינויים בגרמנית, כדי שלא אבין, אבל אני הבנתי. היה זו בית תרבותי ואינטלקטואלי, כל חמשת ילדיים, שניים בניים ושלוש בנות, זכו לחינוך טוב וסימנו בית ספר תיכון בשפה הגרמנית.

אמא הייתה עיריה משכילה עם תעוזת בוגרות מבית ספר תיכון נוצרי מעלה.IFIPIFA בעלת מראה יווני – שיער כהה ועיניים חומות בעלות מבט חודר וחם, והחיכים בקרקוב בראשית המאה העשורים נראו יפים ומטביחים לצעריה מודרנית וחופשית כמוות. לבושה בשללה אופנתית שנפתחה לميدותיה היא טיילה עם חבורותיה ברוחבות קרקוב היפה. הן דילגו בעלייצות על מרצפות האבן, בחנו את יושבי בתיה הקפה, וركדו ולסים במסיבות סלון...

אבא, וילhelm קרול, היה גבר גבוה וחזק, בעל עיניים בהירות, שיער בלונדי וחזות אופטרית סמכותית. הוא היה מבוגר מאמא בספר שניים, ובהתווצה צעירה בת עשרים, הוא ודאי הותיר עליה רושם רב. שניים נראו ייחודיים נחדר – היה כהה והוא בחר, היא יפיפיה בסגנון יווני והוא בחור אוסטרי גאה, הדור ותמייר... עם הנישואין עברה אמא לעיר מגורי של אבא, לטרנופול... אחרי שאבא פשט רgel עזבונו בשנת 1933 את טרנופול ועברנו לקרקוב. הייתה לי איז בת עשר, ילדה גודלה כבר. שמחתי על המעבר האהבתי את המשפחה של אמא, ועל אף שנאלצתי להיפרד מחברות בית הספר ומהבית שהכרתי, שמחתי על השינוי...

בקרכוב הייתה מוקפת משפחה. דודה פרניה, אחותה של אמא, גרה ברחוב גרוודצקה מעל חנות הcobuim שלה ושל בעלה. מגבעות וכובעי גברים הם מכרו, ומזה צמחה להם פרנסת נאה. שבעה ילדים היו להם: שש בנות ובן אחד, ואני אהבת ממד לבנות אצלם. נ hut לכת ברgel מהבית בפודゴז'יה עד רחוב גרוודצקה, אשר נמשך מהכנסייה הגדולה ועד לרינק – היכר המרכזית המרובה בחלק העתיק של קרכוב, בגדה השנייה של הויסלה. זהו מרחוב רב למדี้ לצעידה רגלית, אבל הביקור שם היה שווה את המאמץ. דודה פרניה הייתה בלבוסטע. היא תמיד בישלה, ותמיד דאגה להאכיל את כולנו באוכל טוב וחם, ובבית שררה תמיד אויריה של צחוק, שמחה והמלחה. בית מלא בילדים, ובשביל, שגדלת כי בת ייחידה כמעט, זה היה שינוי מרענן.

מהשנים הללו, משנות התבגרות של בקרקוב, יש לי הרבה זכרונות טובים, אף על פי שבבית לא תמיד היה קל. חלק גדול מהזכרונות היפים שלי מהימים ההם אני זוקפת לזכותה של אמא. היה לי קשר מיוחד אליה ודיברנו על הכל...

למדתי אז כבר בבית ספר תיכון מקצועי פרטיזן בשם אוניביסקו פרazzi. היה זה בית ספר יהודי לא רחוק מהבית.

מועדוני כדורגל יהודים בקרקוב בין שתי מלחמות העולם

הסוציאליסטים.

יוטז'ינקה ("השחר"), מועדון יהודי שהוקם ב-1910-1910 היה יריבו המושבע של מכבי קרכוב. הוא נסמך על תנועת בונד, הלא-ציונית, הסוציאל-דמוקרטית, ומשך לשורותיו נוער יהודי אשר לא מצא עניין בברטיב הציוני. ואילו צבעי מועדון מכבי, תכלת – לבן, התמזגו עם שאייפות החוגים הציוניים מקימי המועדון, אשר שמו להם למטרה להציג רנסנס לאומי ולעוזד את הנעור להיחשף לרעיון הלאומיות היהודית באמצעות הספורט.

אל משחקי הדרבי יוטז'ינקה-מכבי היה מגיע קהל עצום ורב, ואלה היו טעונים רשות פוליטיים לא מעטים. דיווחי כתבים ממפגשים אלה מלאו בתארים מלאי התפעלות והשתאות על קהל האוהדים של שתי הקבוצות ועל העידוד שננתנו לקבוצותם.

המボגרים בקרוב הציבור היהודי, נציגי הדור הקודם, לא הפגינו את אהדותם לדבוקותם של הצערירים בדורגל. במשפחות המסורתיות השתדלו לא לשחק בשבת, אך לא אחת נהגו האבות, שהיתה להם פינה חממה לבב לכדורגל היהודי, לעצום עין ממשחק הבנים ביום המנוחה המקודש.

השתפות בנבחרת קרכוב ובנבחרת פולין:

בשנים 1922-1926 לא נעדრ מקום של כדורגלנים יהודים משורטיה של נבחרת קרכוב,

שחקני מכבי, 1938

-ו-1910 בהתקופה.

ובהמשך עבדתה כותבתenna:

קרקוב הייתה עיר חשובה מאוד במשך התקופה הגדולה הפולני התקופה שבין שתי מלחמות העולם. הבחירה דזוקא בנוסא הגדולה היהודית בקרקוב מתבססת על הנחתה הנכונה של החוקרת כי העיסוק הפעיל בספורט היהו מרכיב חשוב בתרבויות היהודית של אותה התקופה, התקופה של תמורה עם היהודי. התקופה זו שבין שתי מלחמות העולם פרחה האוכלוסייה היהודית בעיר, והגע לכדי שליש מספר התושבים. באחת התקופה פעלו בעיר, לסיירוגין, 14 קבוצות כדורגל יהודיות וחשיבותן שב簟 היו יוטז'ינקה ומכבי. לא אחת פגשו אלו, במסגרת הליגת האזורית, את קבוצות העלית הפולניות וויסלה וקרקוביה.

במרכז התעניינות של הקהילה היו, אכן, משחקי הדרבי בין יוטז'ינקה למכבי. משחקים אלה, בין שני המודונים היהודיים שבעיר, זכו לכינוי "מלחמות קודש" (כינוי הכספי "מלחמות קודש" מתייחס לדבבי בין שתי הקבוצות הפולניות קרכוביה וויסלה ששגורותיה של האחורה שני שחקני רכש ישראליים - מאור מליקסון ודוד ביטון).

במשחקי הדרבי האלה, בין שתי קבוצות העלית היהודיות, היתה ההתחמדות לא רק במישור הספורטיבי, על המגרש, כי אם גם בתחום הפוליטי בין יהודי מכבי הציוניים ואוהדי יוטז'ינקה

לאחרונה: עבדת מסטר של גב' אנה המביז Anna Halambiec סטודנטית בחטיבת פילולוגית – שפט א"י שבאוניברסיטת פוזנן ע"ש אדמ מיצקיביץ', שנשאה: מועדוני כדורגל יהודים בקרקוב בין שתי מלחמות העולם.

בשל הקשר המשפחתי שלי לשחקני קבוצות מכבי-יוטז'ינקה (Jutrzenka) בתקופה שבין שתי המלחמות, ושל התעניינות אישית בנושא, נתקשתי לתרגם ולהתמצת את העבודה של גב' המביז, המשתרעת על פני 48 עמודים (לא התמונות). המממ... מטלה מcobdet לאחד כדורגל שכמותי ולא פשוטה כל ועיקר, והתחלתי בעבודת התרגומים והתמצות.

וכך כותבת אנה המביז בפרק המבוा לעובתה:

"ספורט ותרבות הגוף לא היו אף פעם מוקד התעניינות בקרוב הציבור היהודי, שגד לדעת ולפיתוח היכولات האינטלקטואלית. מיסיבה זאת בדיק החלטתי להתמקד בתחום העשייה הפיזית - הספורט בקרוב ציבור זה. הבחירה שלי בדורגל אינה מקרית כלל ועיקר, שכן מאז זמן אני מתעניינת בתחום גם ברמה בינלאומית.

תחלתו של הגדול המודרני במחצית המאה ה-19, ואולם החידושים בענף החל במחצית ראשונה של המאה ה-20. הדורגל היהודי והשינויים הדינמיים שחלו בו, מחבירים אותו להיסטוריה של הציבור היהודי על אדמות פולין התקופה הניל. בין אהבתו לשני הנושאים הניל.

ערי גליציה היו מובילות בדורגל המודרני בתקופה של פולין המתפתח, והאוטונומיה ממנה הננתה אפשרה את הקמתם של מועדוני כדורגל בקרקוב ובלבוב, ומפגשים של הקבוצות הללו על המגרש.

הסקייה שבעבדותי מתייחסת לתקופה בין שתי מלחמות העולם 1918-1939, ובזה גם אזכור להשפעות הפוליטיות בקרוב הציבור היהודי על מועדוני הספורט שלו שבעיר.

נעורי במעט המקרים ופרסומים על התקופה, והתמקדי בשתי הקבוצות המובילות: מכבי ZKS ZTS MAKKABI ו-יוטז'ינקה JUTRZENKA שהוקמו בשנים 1909

מועדוני כדורגל יהודים בקרקוב בין שתי מלחמות העולם (המשך)

Gdzie tu reka gdzie tu nogi
Gdy Jutrzenka gra z Makkabi
Zydek Zydka srogo dlabi

יוסף פוגLER, סופר יהודי פולני ידוע
בתקופה שאחרי מלחמת העולם, מספר בזיכרונו על הספורט
היהודי בקרקוב בתקופה שקדמה –
למלחמה, כי מבין שתי הקבוצות –
מכבי וויטז'נקה – הייתה אהדתו
נתונה לוויטז'נקה. אבל את קראקוביה
הוא ממש אהב! הוא זוכר את פגישתו
עם לאון שפרלייניג, מעמודי התוווק של
קראקוביה. היה זה באחת השבתות
שבה התקיימים הדרבי וויסלה –
קראקוביה, ולאון שפרלייניג התעכבר
בבית הכנסת בגלל משך תפילה,
שהתארכה מעבר למוקובל. כשהגיעו
שפרלייניג, בנסיעה של כרכרה וסוס
זריז למגרש, היה זה כבר קבוצתו
קראקוביה על המגרש בהרכב חסר של
עשרה ומה הייתה שמחתם לבואו של
לאון.

שיתוף שחוקנים יהודים בקבוצות
פולניות בעיר, וצירופם למשחקי
ນבחרת העיר, תרמו ריבות לפיתוחם
של יחסים טובים בין שני הלאומים.
ויטז'נקה אהדתה את קראקוביה ואילו
אהדת מכבי הייתה נתונה לויסלה.

מקום המפגש אשר הוסיף
לאינטראקציה בין שחוקני הקבוצות
היה בית קפהBizanca (ביזנטה).
לקבוצות הצמרת של העיר: וויסלה,
קראקוביה, מכבי ויוטז'נקה היו שם
שולחות קבਊים. בבית קפה זה היו
מגייעים עסקini הקבוצות, השחקנים,
המאנים וכתבי הספורט.

היחסים הקורוקטיים בין שני
הלאומנים הופרעו לפרקים בשל
אירועים לא-שגרתיים על מגרש
הכדורגל. יוסף פוגLER נזכר באירוע
משמעות של וויסלה, במלחכו דרש
השופט היהודי רוזנפולד מהשחקן
הנרייך ריימן, שעבר עבירה חמורה על
שחקן ירייב, לעזוב את המגרש. השחקן
סירב, ואומרו שאין מצב שיהודוי
יראה לו לעזוב את המגרש. סוף
הסיפור: כל קבוצת וויסלה קראקוב
עזבה את המגרש, בשחקה ברוגז עקב
החלטתו של השופט היהודי לסליק
מהmgrש את אחד משחקני המפתח
שלها.

gal האנטישמיות הגואה בפולין,
במיוחד אחרי פטירתו של המarshal
פילוסודסקי, אמנס פשח על מגרשי
הכדורגל בקרקוב, אך הורגש היטב
במגרשי הכדורגל האחרים במדינה.

שחקני יוטז'נקה ומכבי: גראינברג, המקיים, ובמיוחד מהופיעם
שטומפפר, אופן, פורייש, קלוץ, בשורות קראקוביה שגייתה
פיטולה, קרומוהולץ, סלינגר, מולר, הליברלית איפשרה לקבל אל
אלאוס ו-פרישר. יוטז'נקה ומכבי עלו
בשחקנים כמו לאון שפרלייניג (אשר
מצא אט וויסלה ו-קראקוביה, לימים כונה "מנינוי" Munio), המגן המהולל
יריבות מושבעות של שתי הקבוצות לודוויג גינטל מ"כדור", גראינברג –
אשר כנציג מועדון "כח" שיחק אף
היהדות.

שחקני יוטז'נקה; עומדים משמאל: פריגר, ק. אופן, מ. שטר, גראינברג,
קרומוהולץ, המאמן דר' שטומפפר. כורעים: קלוץ II, פורמן, פיטצלה.
ושבבים: בלסם, אונגר, קלוץ I

הוא בשורות קראקוביה, ויוסף
LOSEGRATEN, אשר עמד שנים בשער של
קראקוביה, ואשר עם פרישתו
מתפקידו בשער הקבוצה עבר לשמש
שופט כדורגל.
בשנים אלה לא נעלם מקום
לוסגרטן, אשר עמד שנים בשער של
היהודים גם מנבחרת פולין. ב-1922-
נקראים אל דגל הלבן-אדום קלוץ
וקרומוהולץ. באותה שנה, נקרא יוסף
קלוץ לבוש את מדי הנבחרת הפולנית
במשחק נגד שוודיה, ובביעת עונשין
تورם לפולין את הגול הראשון
במפעלים בינלאומיים.

בעונת 1938/39, העונה האחרונה
לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה,
שיחקו בעיר קבוצות כדורגל
היהדיות: מכבי, הגיבור, הכח,
הכדור, יהודה ו-ויטז'נקה. פרוץ
המלחמה הביא לסיום פעילותם של
מועדוני הספורט היהודיים.
בסוף עונת 1939/40, נסגרו
השתיות של מועדוני הספורט

- בתקופה שבין שתי מלחמות עולמ
- מצינית פרק חשוב בהיסטוריה
- הספורט של מועדוני ספורט בפולין
- החדש והעצמאית.

בדורגל בקרקוב ויחסים פולניים:
היחסים: עייד מאוריציו ויינר נזכר בחמישיר
אנטישמי קמעה שנגנו לזעוק מימן
האוודים: Rety kosza olaboga
הشمאל ריס וחלוץ המרכז
שמכחולץ, אשר הציגו במשחקו
למרות היוטז'נקה.
שחקנים יהודים זכירים
מחשתפות בקבוצות הצמרת

Sportowy Przeglad polski" נחשב יוסף קלוץ למבקיע
בטוח בעיטות עונשין, כאמור,
קלוץ אכן לא אכזב את האמון בו
במשחק נגד שוודיה. ממשחקי
הliga, זכרו בחוגי הספורט בקרקוב
בעיקר את פמפר, שוער הקבוצה, ואת
שחקני השדה: הבר, אושיק, לנדן,
זוננסיין, האופטמן ולפילייר. בקבוצות
"כדור" בלטו השוער הרמן, המקשר
הshmali ריס וחלוץ המרכז
שמכחולץ, אשר הציגו במשחקו
למרות היוטז'נקה.
שחקנים יהודים זכירים
מחשתפות בקבוצות הצמרת

动员וני כדורגל יהודים בקרקוב בין שתי מלחמות העולם (המשך)

שחקני יוט'נקה: ו. פרגר, ק. אופן, פישפולדט לא היה תחום פופולרי מ. שטטר, גריינברג, זיגמודנד בקרוב היהודי, מועדוני כדונגלי קרומולאץ, דרי שטומפרנ, יוסף קלוץ, יהודים הם דוגמאות טובות מ. פורמן, פיצלה, בלסם, אנגרא, יעקב שלמרות דעת הרוב, היו הרבה קלוץ, אלפוס, מאמן: זיסלר.

שחקני מכבי: לינדמן, לנדר, זלינגר, של הספורט הזה בקרוב היהודים. שפרלינג, ולפיילר, פמפר, אוסיק, מזל שהם הודיעו קצת מהפעילות שנוברג, דרי קורנגולד פרדייננד מז'כרים: דרי אימרגליק וילהלם, דרי אושיק, דרי שנקר אמדונד גז'ברים: דרי קלינינהנדLER הנריק, יטסילוביין, דר. י. א. הולנדר אדמיניסטרטור: ב. הפלרין מנהלי ענפים: ו. מולקנאר, דרי זילברברג לאו, ז'יבירקו שמואל, "חבל שבגלל מלחמת העולם השנייה העולמי". חוץ' ניר אלכסנדר, סאס רומן, עלמו מפולין כל כך הרבה דברים פרלטמור וילהלם, דרי בקמן אלפרד, הקשורים לתרבות היהודית. אף על תומם מפולנית ותמצת: עמי פמפר אפסל הנריק, גהורסם רומן.

תחילת שנות ה-20 במאה הקודמת: תקופה בmagosh מכבי לכבודו של דיזא בריטברד (1887-1925)

משענדה להיפתח בסוף שנות העשרים היישיבה המפורסמת של חכמי לובלין. שנודה ע"י הגאון ר' מאיר שפירא זצ"ל, רבה של פיטרקבוב ולובלין, נפוצה בציור השמעה, שזו תהיה ישיבה מודרנית ותלמידיה יקדים זמן לפעליות-חוובת גופנית וספורטיבית, והעיקר, ישחקו כדorang.

עוד מקרה, אם כי פעוט: בשנת 1936 פנו אל דודי, שהחזק בבית-מלאה בחצר של "בית-זיסר" המפורסם (הגוש שבין הרחובות קראקובסקה-מייזלסקה-אוגוסטיאנסקה) כמה צעירים, שהציגו את עצם כמארגני קבוצת ספורט דתית, והצעו לו לאפשר להם את השימוש בחדר אחד מבית-המלאה כਮועדון למפגשים בשעות הערב ובשבתוות, אגב ציוויל, שהמקום ישמש להם גם כ"מנין" לתפילה. דודי, שהיה חסיד בובוב, לא התנגד לעניין עקרוני, אך בשל צרכי עסקו לא יכול לוותר על המקום לשעות הערב והעסיקה לא יצאה אל הפועל.

אריה בראונו

מתוך: "היהודים בקרקוב: חייה וחורבנה של קהילת עתיקה" בהוצאת ועדת ההנצחה של יוצאי קראקוב בחיפה, 1981

על הספורט היהודי בקרקוב

ברצוני להעלות רק כמה אפיונות מזכורות ימי ידotti, משנות העשרים, המעידות על הפופולריות של הספורט אפילו בחוגים החדרים הקיצוניים כביכול, שלמראית עין שללו נושא זה, היה, לדעתם, ל"שקצים" ול"עמהארצים" קל-דעת.

בין חברי ללימודים בבייה"ס האגודה "יסודי-התורה" (מדובר בגילים 8-11) לא מעטים היו שחקני כדorang נלהבים, שהיו מבאים לבית-הספר את ה"שמאטה-קוויל" – כדור-הסמרטו המפורסים (עשוי מגרב ממולא סמרטוים) והיו בועטים בהפסחות, למרות שהמלמדים אסרו עליהם עיסוק זה ובשיחות המוסר, שהיו מנהלים לעיתים בכתה, היו מטיפים נגד משחקי הספורט למיניהם. הנערים לא הסתפקו, כמובן, במשחק בהפסחות בלבד. בשבות אהה"צ היו מתכנסים על הדשא שעל גת הווילה, בקרבת מגרש "מכבי", והוא מבלים עד שעות החשכה במשחק. היו "מכבי", והוא מבלים בקיימות בנושא בכלל, שידעו את שמותיהם של שחקנים ידועים, תוצאות של משחקים הליגה והשתמשו במונחים מקצועיים בשיחותיהם של עניני הספורט. היו גם מסטננים תכופות למגרשים, במיוחד למגרש "מכבי", כדי להזות במשחקים. בין חברי בלט במוחך בכבי וכמנהג הקבוצה הנער גולדמן, בנו של בעל מסעדת ומלוון בפתח הרחובות דיטלה וקראקובסקה.

בשנת 1926 (אוולי 1927 – אני זכר בדיק) נתן הופעה במגרש "מכבי" הגבר היהודי המפורסם, זיא בריטברד. ההופעה התקיימה, כרגע, בשבת אהה"צ. משפחתנו כולה, אבא, אמא, שני אחיו הגדולים ואני, ניצלנו את ההזמנות, שבאו התגורר ברחוב דיטלה מס' 15, בקומת השישית, ומחלונות דירותו אפשר היה להשקיף על הנעשה במגרש "מכבי" שמולו.

רחוב דיטלה וסביבתו היה, כאמור, מזוכלס רובו ככלו אוכלוסייה דתית. וראה זה פלא: כל החלונות בסביבה היו מלאים, ולא רק בני-נווער, אלא גם מבוגרים, מזוקנים וחובשי שטרייימל. רבים מהם באו, כמונו, ממקומות מרוחקים, אל קרובים או ידידים. כדי לזכות בחזון נדיר זה של מין "שםesson הגבר" בן זמנם, המכופף במו ידיו מוטות ברזל ופסי רכבת וקורע שלשללות כבדות, כמו חוטי תפירה פשוטים.

על מומרים בקרקוב

בכיר במחוז קראקוב. בתקופת פקידייהם היו שני אלה מופיעים תמיד בכל האירועים והטקסים הלאומיים והדתיים, בהיותם מציגים את הרשות הארץית והצבאית. וכך בתהcolaה דתית בחוץ העיר בחדרי קיז' לרוגל חג קתולי של ישו, היו שני המומרים צועדים מימינו ומשמאלו של ראש הכנסייה. ליצני הדור היו אמורים, שזו הייתה בעצם התהcolaה היהודית, כי בראש הלכו שלושה יהודים: ישו הנוצרי, שפסלו נישא בשורה הראשונה, ועמו שני יהודים אחרים, קפליצקי ומונד.

**מחבר: ד"ר מנחם בוכויבץ
מתוך: "יהודים בקרקוב: חייה וחורבנה של קהילה עתיקה" בהוצאת ועדת ההנצחה של יוצאי קראקוב בחיפה,**

اشטי, לוסיה אניספלד, עבדה בבית הדפוס Drukarnia Narodowa ששכן בקרקוב ברחוב Wolska. הבעלים, נפוליאון טלוז 1843-1866 (Napoleon Telz) והשתנו התנצרו. הסיבה לכך זה היה העובדה שהם היו ספקים של ממשלה פולנית, ונכיו הממשל הודיעו להם כי אם לא יתנצרו, הממשלה תבטל את כל החוזים עמם. באין ברירה התנצרו. והותירו את שם משפחתם אך שינו את שמותיהם הפרטניים.

בבית הדפוס הודפס, בתחילת, עיתון יומי, ומואחר יותר החלו גם להדפיס ספרות יפה ואמנויות. בבית דפוס זה הודפס Elementarz Marjana Falskiego קריאה וכתיבה של השפה הפולנית בו השתמשו ללימוד השפה (השנה מלאו 100 שנה להדפסת מהדורתו הראשונה).

רק שני יהודים עבדו במקום, רעייתי ויינקה גרובס. מספרים שלאחר צאתו של היהודי, אשר פקד את המקום לצורך רכישת שיירי נייר (Makulatura) היהת גבי טלוז מדילקה קטורת על מנת "לגרש" את ריח הבצל והשום שנוטרו אחרי היהודי.

חוק הגורל: למרות זאת הם נרצחו בשואה. בתם וחתנים ושתי ננדותיהם, שהיו ציונים, שרדו את השואה וחיו בלונדון.

כמו בכל תפוצות הולגה בעולם לא היו חסרים מומרים בקרוב היהודי קראקוב, אם כי יש לציין, שמכה השמד היהה יותר גדול בחלקו פולין אשר לפני מלחמת העולם הראשונה נמצאו תחת הכבות הרוסיים והגרמניים.

קרקוב, עיר הבירה של גליציה המערבית, הייתה עד שנת 1918 תחת שלטון אוסטרו-הונגריאני. המשטר האוסטרי היה יותר ליברלי מהמשטר הרוסי והגרמני, וגם התנועה האנטישמית בגליציה הייתה פחות חריפה, מאשר בשאר חלקי פולין.

מאז אותה סיבת היה יכול יהודים גליציה להתקדם מבחינה חברתית ו濟יבורית גם ללא המרת דעתם, ואמנם עם קומונדינט פולין בשנת 1918, לא היה קטן, יחסית, מספר היהודים בין הפקידים המשלתיים, בקרוב שופטים ופרופסורים באוניברסיטאות. לעומת זאת היה שעריהם המוגנון הציבורי ברוסיה ובגרמניה סגורים כמעט באופן הרשמי בפני יהודים וממי שאצה לו בדרך וחלם על עמדת ציבורית, אותה החשיב יותר מקשרי המשפחה, מדתתו ולאומו, היה ממיר את דתו, כדי להשיג את מטרתו הנכשפת. אפשר להגיד בבטחון מלא, שאחוז היהודים, שהמירו את דעתם מ恐惧 אמונה והכרה כנה היה אפסי. רק זה התהallocו הלוות רבות. עשה כאן דינריסיה ואצטט שלוש מהן:

שלושה מומרים יושבים בבית קפה ומ谈论ים על המנייע שדחף אותם לנטוש את דת אבותיהם. אמר הראשון: התאהבותי באשתי הנוצרית והיא הסכימה להנשא לי רק בתנאי שאמיר את דתך. אמר השני: בבנק, בו אני עובד, הבטיחו לי משרת מנהל בתנאי מפורש, שאtanצר. אמר השלישי: ואני, רבותי, המרתי את דתך מ恐惧 הכרה ואמונה כנה בישו הנוצרי. מיד הפסיקו אותו בני שיחו ואמרו: את זה תספר לגויים ולא לנו.

אחד המומרים המפורטים ברוסיה במאה ה-19, היה פרופ' חולולסון, אשר עם התנצרותו קיבל משרה של פרופי בפוליטכיניקה בפטרבורג (היום: לנינגרד). הוא היה לטען שהמיר את דתו מתוך הכרה, היינו הגע לידיו הכרה שטוב להיות פרופסור בפוליטכיניקה מאשר בן חזן עני בעירה נידחת.

על אותו חולולסון היו מספרים שבערובו ימי הביע חריטה על עצו ובהתקבבו יטו עם הרוב הראשי במוסקוה, הרב מאז"ה, התلون על האנטישמים, המזכירים לו בוקר וערב את מוצאו היהודי. באחד מכתביו ציטט פסוק מקטע שבתפילת שמונה עשרה של הימים הנוראים שבין ראש השנה לבין יום כיפורים: "אלחי, עד שלא נוצרתי אני כדאי ועכשו שנוצרתי כאילו לא נוצרתי". הוא השתמש במשחק מילים ובמקום "נוצרתי" כתוב "התנצרתי" וכוונתו הייתה לאמר: "עד שלא התנצרתי אני כדאי (בעיני הגויים) ועכשו שה坦צרתי כאילו לא התנצרתי (בעיני הגויים)".

כך נחזרו למומרים בקרקוב. בשנים האחראוניות לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה היו בקרקוב שני מומרים ידועים בשם, שפרסום בא גלע עדמות הרשימות. האחד היה ראש העיר, ד"ר קפליצקי (מקודם קפלנר), ואילו השני היה הגנרטל ברנרד מונד (הוא לא שינה את שמו), מפקד צבאי

ニצולי שואה אשר היו בתקופת השואה במסטור בסכנת חיים מוחשית או מי שחי בזוהה בדיה לפחות 12 חודשים, ולא קיבל עד כה קיצבה, שעווים להיות זכאים, החל מה-1 בנואר 2012, לקצבה מקרן סעיף 2.

טופס בקשה לקצבה מקרן סעיף 2 ניתן לקבל באתר האינטראקטן של ועידת התביעות בכתב:

http://www.claimscon.org/forms/Article2_ruhe_0907.pdf

מכיוון שהמדובר בקרן במימון ופיקוח גרמני, את הטופס יש למלא בגרמנית, אנגלית או צרפתית. הסברים בשפה העברית לגבי מכלול הקriterיוונים של הקרן, הוראות למילוי הטופס ולאן לשולח אותו, ניתן לקבל בכתבوبة <http://www.claimscon.org/forms/Article2FundInstructionsHebrew.pdf>.

ניתן גם לקבל מידע וטפסים על ידי פניה לועידת התביעותטלפון 03-5194400.

את קרנה של אנה ומעמדה החברתי מחדש. בשנת 1967 נפטר דר' צינס ואנה מתאלבנת בשנית.

גם בשנות אלמנותה השנייה והיא תושבת תל אביב, מתנדבת בויצו"ו פעילה וחברותית, מטילת בעולם ועקבת מקרוב אחר התפתחותם המקצועית של ילדיה. באופן בולט וברור أنها עשתה הכל כדי שבנה הקטו, יוסף, למד רפואיים ומשיך את דרכו של אביו. הבית מרימים – צעדיה נשמרו כדי שתסתובב אך ורק בחברה טוביה עד שהתחננה בשנת 1952 עם זאב מליל זיל. מרימים מתמחה בעיצוב בגדים, ובעיקר בגדי ילדים; יוסף, שמתחנן בשנת 1959 עם חברתו הותיקה והיפה, קיטי, מסיים לימודי רפואיים בירושלים, מתמחה במילידות וגיניקולוגיה ולימדים מתמנים למנהל מחלקת נשים ויולדות בבית החולים "הדסה" עין כרם בירושלים.

עדין חייה כבבחרותה והיא ממזכה בחים את הטוב שرك ניתן, أنها ושכן אלמן ממורד הרחוב, הבנקאי המשכיל ורחב האופקים ריכרד פרגר – מתחברים לזוגיות טובה. أنها שוב מוצפת באהבה, יחד הם מטיללים בעולם, פוגשים ידידים, מאזינים לكونצרטים וחווים חיים מלאים וטובים עד לפטירתו של ריכרד בשנת 1999. "בבבי" בפי כל מכיריה הנה דמות נערצת על כל בא מגדי החיים התיכון שם מגורייה. היא נינה לה חיים חברתיים ענפים, השתתפה באירועים של ארגון יוצאי קרכוב ו אף בקרה שם 40 שנה לאחר המלחמה ביקרה מרגש ביותר. היא ראתה נחת רבה בתפתחות ובגדילה של ששת נסיכה ו 16- הנינים. המשפחה הייתה תמיד פטירתה בפתואומיות, והיא בבריאות טוביה יחסית, צולחה ומעורבת מאוד בקוריה בעולם המדיניות.

יה זכרה ברוך!

פרופ' יוסף שנקר

אגה צינס שנקר ז"ל (2011-1910)

בקרכוב). בלבוב היא מקימה בכוחות עצמה מסעדה קטנה, שהופכת פופולרית מאוד ומאפשרת קיום בדוחק לאربعה הנפשות.

חוֹרֶף 1939. סביר. הגם שאין לה הסמכה בתחום أنها עובדת כאחות במרפאה במחנה שהקימו הרוסים לפלייטים. זמן קצר לאחר מכן בואם – נפטרת אמה. أنها מצילה בתנאי המלחמה הקשים לשroud ולקאים את שני ילדיה ולדאוג לחינוכם. היא מנשה לקיים סדר חיים פחות או יותר נורמאלי תחת תנאים קשים ביותר ולאמוש מה עלה בגROLו של בעלה.

בחלוּך ש שנות פירוד בסיביר ולאחר השתלשות אירופאים מധיממה בהם מערבים הגבי קלמניטנה צירצ'יל והרשהל קווניבר أنها ושני ילדיה עלולים לארץ עם סרטיפיקטים ומגעים למחלנה עתלית. כאן, לאחר שפגשה והתאחדה עם בעלה בארץ ישראל בשנת 1946, היא שוב מתגלית בנחישותה ויוזמתה כדי שתקים מחדש, אובייסטיבית לסדר ונקיון, בית חם, מפנק ויפה למשפחה המלוכדת מחדש. הפעם, ברוחוב רופין 13 בתל אביב, לשם עוברת המשפחה לגרור.

במהלך מלחמת העצמאות נפטר בעלה דר' יצחק שנקר, במהלך שירותו הצבאי כמפקד בית חולים צבאי מס' 7 בצתפת. פרקי לחיימתו של יצחק במלחמות העולם השנייה, סייעו כרופא לכל המחרות בימי טרום המדינה ותרומותיו לצה"ל עד דום ליבו מתועדים בספרות על הרופאים היהודיים בצבא הפולני והרפואה בארץ ישראל בראשית המדינה.

באלמנוה ציירה נקלעת أنها למצב כלכלי קשה מנשוא. חוות ההמלצות של עובדים סוציאליים כי תשלח את ילדיה לפנימיות חזק וכי תצא בעצמה לעובודה أنها מחייבת לשומר את הצרות בבית, ולהפגין כלפי חזק אחודות משפחתיות ופאסן פולני. היא משכירה חדרים בדירה בתל אביב לאנשי או"ם ורמי מעלה אחרים בעוד היא וילדיה ישנים על הרצפה במטבח. היא מתגלית כאופה מוכשרת ביותר ושםה יוצא למרחוק, עד כי חנויות בסביבה קונות ממנה עוגות ודברי מאפה אחרים. את הפגישות החברתיות בקפה דליה ובקפה פרארק היא מקיימת כאלו אין דחק או עוני. חשובים לה חייה החבורה של יוצאי קרכוב בישראל והקהילה של יהודי פולניה שהיה חלק מאושיותה.

ברוטולד צינס, מכר של בעלה זיל, שהופך לדמות חמה וחשובה לילדיה ולילדים, מביא להכנסה קבועה ומעלה

ב- 26.11.2011 הלכה לעולמה בשיבה טובה أنها צינס שנקר זיל (Anna Schenker Zins) מושיות קהילת קרכוב בתל אביב.

אגה (ג'וינה) לבית גרשLER נולדה בשנת 1910 בבית ברוחוב גרטנודה 12 בקרקוב, לאמא חוה ולאביה ברנרד, בעל חנות מזכרות. כבר בהיותה תלמידה בבית ספר TICKON בלטה ביפויה. בתום לימודיה בתיכון נשלחה ללימודים בבית ספר גבווה ל"ניהול משק הבית" בעיר ורוצלאב שם רכשה גם מיומנות גבוהה בשפה הגרמנית.

לאחר סיום לימודיה שבה לקרקוב, וכעבור זמן קצר נדרשה לטיפול רפואי ואוטו היא מקבלת משכן, דר' איגנס (יצחק) שנקר, רופא מונתה ידווע והמבוגר ממנה בכ-20 שנה. הוא נשבה בקסמיה ומתאהב בה מיד ולאורך כל שנים חיוו. לאחר תקופה היכרות קצרה הם מתחתנים בבניין הקהילה היהודית ברוחוב סקווניסקה 2. השנה היא 1929.

כאישה נשואה ציירה أنها מיד מיישמת את שלמה בורצלב בביתה שלה ובונה קו חם לבעה ולה. הוא – מנהל מחלקה בבית החולים היהודי בקרקוב, בעל קליניקה פרטיט פעליה ומעורב בחיי הקהילה. היא – עקרת בית ולימאים אם לבת מרימים ובן יוסף. בيتها המשותף ברוחוב גרטנודה 16, שם גם נפתחה המרפאה הפרטיט של דר' יצחק שנקר, פתוח לאורחים כל העת, הסלון מפואר והארונות תמיד ליד המלך. הדירה, על פני קומה שלמה, מעוצבת בסגנון קלאסי, יצירות אומנות בין החדרים. בין הבאים: ראש הקהילה היהודית, חברי ארגונים ומוסדות, אליטה של גויים כיהודים בקרקוב. החגים היהודים כהילתיות ובתווך – סיוע לעשייה הקהילתית של בעלה האהוב במסגרת "מכבי קרכוב", בני ברית, "הboneim" ואחרים. בנסיבות לצד בעלה היא מגיעה למקום רחוקים בפולין וairoפה. ילדיה מטופלים ע"י מטפלות ונוגג צמוד עם רכב מפואר עומד כל העת לרשות המשפחה.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, כבר בתחלת ספטמבר, ועוד בעלה מגויס לצבא הפולני כרופא, אינה נותרת מאחור עם שני ילדים קטנים. עם אמה, במנוסה מהאוביב הנאצי. עשוה את דרכה, עם יתר היהודי פולין הנסים על נפשם, היא מגיעה לליבור. כאן מתגלית אישיותה ויכולתה וnochotת לה שרתת הקטנה. חסרת כל את משפחתה הקטנה. אמצעים (כל רכושים הרוב ננטש

רצח חברי "גורדוניה" מאי 1946

אני מבקש בספר את אחד היסיפורים שטרם סופר, על אותו ימים אפלים של מלחמת העולם השנייה ומיד לאחר סיומה. היהודים המעתים שרדו את מחנות הריכוז, חזרו לעירם וחשבו שייתקלו שם בזירות פתוחות. אכזרים הייתה מרה. רכושים נלקח על ידי המקומיים, ובמקרים רבים חשו היהודים מאויימים.

כך קרה גם במשפחה שלAMI זיל, משפחת גל. סבי, הוטרניר ד"ר ישראל ולר, רעייתו מריה ולר, בתם – היאAMI – רנה שהיתה בת 15 בסיום המלחמה, והבן יוסף בן ה-12, שרד את גטו קרכוב ואת ברגן בלזון, שבו לאחר המלחמה לcrcov. שני הצעירים הטרפו ל"קיבוץ גורדוניה" וציפו לעלייתם לארץ ישראל.

25 צעירים מcrcov, חברי "קיבוץ גורדוניה", התארגנו בתחילת Mai 1946 לקרה עלייתם. ב-2 במאי עזבו הצעירים, בהם גם משפחתה שלAMI, את קרכוב בדרך אל הגבול הצ'כי, ממש תכננו להמשיך בדרךם לישראל. על ידי פורעים פולנים ו-13 חברים הקבוצה נרצחו במקום, וביניהם אחיה הצער שלAMI, שמי - שם.

אללה שניצלו, ביניהםAMI והורה, נותרו פצועים ו고סים.AMI שנורטה בשתי רגלייה, נפצעה קשה מאד, וכל חייה סבלה בתוצאה מפציעתה זו.

יוסף שטדיימבר בן דינה גל

וכך כותב יוחנן כהן בספר "עborim כל גובל" על אותו אירוע: "בליל בין 2-3 במאי, יצאו מcrcov שלוש קבוצות שמנעו 89 "מטילים" לכיוון נובי-טרג, במגמה לעبور דרך הר הטרה לצ'וסלבקה. שתי קבוצות הצלicho בכך והגיעו לברטיסלביה. בראש אחת מהם עמד יעקב וישניא, פועל ציוני וקצין פולני משוחרר. בהיווכחו כי הקבוצה השילשית מתהמתה להגעה, שיגר חוליות סייריים בחזרה למעבר הגובל על מנת לבדוק מה קורה. תמונה מהרפה נתגלתה לעיניהם. במעבה העיר, בקרבת מקום המרפא שצ'בינייצה, היו מוטלות גופות ולצדן מספר פצועים חסרי הכרה. מעודתו של חבר, אשר הגיע עם בוקר לcrcov, פצע, התקבלה התמונה הבאה:

לאחר מסיבת הפרידה שנערכה בקיובץ "גורדוניה" בראח' סארענא 18, עלו חברי הקבוצה והורהם, עשרים ושבעה בסך הכל, על משאית מכוסה ברזנט. בראש הקבוצה עמד איש תנעה צער ונעו, יעקב פינקלשטיין. אחר חצotta עצרה המשאית באופן פטאומי, נסעה המופתעים והמבוהלים שמעו קולות רמיים. הברזנט שכיסה גם את חלקה האחורי של המשאית הוטס הצד. אורות פנסים האירו את פני הנוסעים.

"olumn החוצה", נשמעה הפקדה. "מהר, מהר" האיצו בהם אנשים לובשי מדים. עכשו ראו כי הם בתוך עיר. מבין צמרות העצים הגבוהים הסתנן אוור היור של וורת. הם נדרשו למסור כסף ותכשיטים. כסף לא היה להם, גם לא תכשיטים. רק שעוני יד וטבעות נישואין. לשאלה לאן הם נסעים ענו כי הם יוצאי מפולין בדרךם לארץ-ישראל. הם הובילו עמוק יותר לתוך העיר, רוכזו בCAF, ואז שמעו את הפקדה: "אש". שלושה עשר איש נהרגו במקום, שבעה נפצעו, שבעה הצלicho להסתתר ולהימלט בעבור זמן מה. המספר ניכל הוצאות לכך שהעמיד פני מות בשוכבו מתחת לאחת הגוויות.

הפצועים הועברו לבית החולים היהודי בcrcov. המתים נקברו בבית הקברות ברחוב מיזובча, בקרבת אחיהם, יחד עם חמישה חברי "האחד" שנרצחו שבוועים קודם

Został pochowany w gospodarstwie o tragicznej historii nazwanej Lwarszczy, który padł z rąk żołnierzy U.S.A. 2 maja 1946 r.	
Jakób Finkelsztejn	Dwora Wygoda
Izrael Flam	Rachel Binjuńska
Rachel Szapiro	Józef Galer
Luba Szapiro	Rachel Holand
Ajzyk Binjuński	Tema Koland
Abraham Wygoda	Szlosser
Józef Gliwicki	
CZĘŚĆ ICH PAMIĘCI	
Centrala Ośrodków Produktywizacji „GORODNIA” w Puławach	

מודעת אבל לקרבנות הרצח של ה-2 במאי 1946 מתור "עborim כל גובל" מאת יוחנן כהן, עמ' 312-313

לכן. תנועת "גורדוניה" ו"אחדות הנעור הציוני" ואיתן כל שאրית הפליטה היהודית בפולין ספגו מכחה אנושה. על קבר האחים הזה הקימה תנועת "גורדוניה" אנדרטה מאבן גרניט שchorה לזכרם של אלה אשר "נמלטו מכבשני הגרמנים ונרצחו על ידי רוצחני נס" בדרכם ארצתם באביב חיותם". על האנדרטה נחקקו שמותיהם של ההרוגים. אלה הם:

- יעקב פינקלשטיין - בן 25
- ישראל פלט - בן 20
- לובה שפירא - בת 45
- רחל שפירא - בת 18
- אייזיק ביניונסקי - בן 48
- רחל ביניונסקי - בת 46
- אברהם יגודה - בן 50
- דבורה יגודה - בת 46
- יוסף גלביצקי - בן 40
- רחל הולנד - בת 19
- פיגזה הולנד - בת 46
- רחל שוסטר - בת 45
- יוסף גלר - בן 22 ("גורדונאי" שהיה 4 שנים בברגן-בלזון)

משתתפים בצעיר המשפחה
وابלים על הפרדה
מחברה יקרה

גינה ליטרטטורף ז"ל לבית רפפורט
בוגרת בית הספר העברי בcrcov
אשה אצילה, מקרינה שלווה על סביבתה,
חברה שטוב לצעד עמה לאורך הדרכ